

# SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

**Po pošti prejemam veljá:** Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.  
**V administraciji prejemam veljá:** Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.  
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

**Naznanila** (inserati) se sprejemajo in veljá trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

**Rokopisi** se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

**Vredništvo** je v Semeniški ulici h. št. 2.

**Izhaja vsak dan**, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 230.

V Ljubljani, v ponedeljek 6. oktobra 1884.

Letnik XII.

## Zveza slovenskih posojilnic.

Včeraj ob dveh popoldne sešlo se je v dvorani Ljubljanske čitalnice lepo število slovenskih rodoljubov v posvetovanje kje in kako naj bi se ustanovile v podporo slovenskega ljudstva posojilnice in hranilnice. Večinoma bili so iz raznih krajev Kranjske, nekaj iz Štajarske in dva tudi in bédne nam Koroške.

Zbor pričel je g. Miha Vošnjak, deželni poslanec štajarski, mož, ki ima največ zaslug za ustanovljenje posojilnic in hranilnic na slovenskem Štajarskem. Vtemeljeval je jako obširno potrebo takih posojilnic in hranilnic zlasti za tolikanj hirajoči kmetški stan. Kazal je: kako malenkostno so naši sosede Štajarci take zavode pričeli in kako lepo se le-ti sedaj pri njih razvita, da veselo je vskliknil, da so v tem oziru pri njih že na trdnem in da smejo lepo bodočnost upati. Predlagal je, da naj se zbor konstatuje in potrebno tudi za druge slovenske pokrajine, zlasti za Kranjsko kaj vkrene.

Soglasno izvoljen je bil za predsednika g. državni in deželni poslanec dr. Josip Vošnjak, ki tudi takoj predsedniški stol zasede.

Navzoče pozdravil je jako simpatično g. župan Grasselli v imenu Ljubljanskega mesta. Dejal je med drugim: Mnogokrat so se že zbrali rodoljubi v tej dvorani, posvetovajoč se o najdražjih svetinjah narodovih, a tako številnih vendar ne pomni, kakor so današnji, katerim je gotovo vsem tolikanj važni gmotni stan našega ubogega naroda pri srcu. Zatoraj jih najtoplejšje in najsrčneje pozdravlja.

Posvetovanj so se vdeleženci iz raznoterih krajev besedno v mnogem številu vdeleževali, posebno pa sta za besedo večkrat poprijemala veščaka v tej stroki, gg. Miha vošnjak in dr. Serneč, ki že več let na polji slovenskih posojilnic in hranilnic delujeta v Celji. Obseg vseh govorov bil je važnost in potreba takih zavodov, katero so vsi priznavali. Da

se pa vendar v tej stvari kaj doseže, razdelil je g. predsednik celo razpravo na tri dele: 1. Kje naj bi se taki zavodi na Kranjskem ustanovili. 2. Kje denarje dobiti in 3. volil naj bi se začasni odbor peterih udov, kateri naj bi v zvezi z deželnim odborom, župnijskimi in županijskimi uradi se posvetoval in potrebno vkrenil.

### I. Kje?

Zarad hranilnic se je želja izrekla, da naj bi se taka ustanovila v Ljubljani in morda tudi v Kranji, za ktere sti zarad silnega ubožanja tamošnjih prebivalcev Dolenjska in Notranjska manj vgodni, pač pa potrebujeji obedve veliko posojilnic, ktere za Gorenjsko zarad še dosti srečnih razmer ondašnjih ljudi niso tako potrebne.

Dolenjska je najbolj ubožna in najbolj v rokah oderuhov, katero jim je skrajna sila iz rok izvit, ako se še kaj rešiti hoče.

Tako sti bili nasvetovani za Ribniški in Velikolaški okraj po ena, za Črnomeljki ena. Ravno tako za Novomesto, Kostanjevico, Krško, Mokronog, Trebnje, Žužemberk in Višnjogoro ali Zatično po ena. Za Notranjsko pa: Za Postojno, Vipavo in Ilirsko Bistrico tudi po ena.

### II. Kje denar dobiti?

G. Miha Vošnjak pravi, da ga ne skrbi, da bi se denar ne dobil. Dejal je, da so pri njih z malim pričeli in da se jim jako dobro ponaša. Tako so na Štajarskem ne le okrajni, ampak tudi farni zavodi, kateri prav dobro shajajo. Tako je na pr. pri Sevnici neka župnija s 120 udi meseca julija t. l. svoje delovanje pričela in zdaj ima že 6000 gold. na razpolaganje, dasi so udje vložili le po 2 gold. vstopnine in mali mesečni donesek. Zdaj ta zavod sami kmetje s pomočjo duhovnov oskrbujejo. Navsvetuje osobni kredit, ker smo za zemljiškega še presiromašni. Upa naj se po malih svotah, 50, 100, 150 gold. Nekaj darujejo naj velikaši. „Slavija“ je posojilnico v Kopru podprla, upati je, da tudi tu

kaj pomore. V to svrho obrnile naj bi se svote raznih narodnih zavodov na pr. „Narodni dom“, ki ima že precej skupaj. Zupnije naj bi s svojimi raznimi „fondi“ prihitele na pomoč, ker bi same oskrbnitvo v rokah imele in jim bi vloženo vsaj po 5% nosilo, ni se nikakove zgube bati.

Ljubljanska mestna in Kranjska hranilnica ter vse posojilnice v zvezi bi bile s Štajarskimi, zatoraj zvezne imenovane, za dve leti s središčem v Celji, ker so tam že bolj vajeni, potem naj se ta sedež v središče Slovenije prenese.

III. Bil je voljen odbor peterih udov, ki ima po dogovoru z rodoljubi po raznih krajih, zdaj tu, zdaj tam potrebno vkreniti ter se dogovoriti kje in kako naj bi se hranilnice ali posojilnice ustanovile.

Tako se je tedaj to jako rodovitno in za gmotni stan naše dežele silno važno posvetovanje končalo. Želimo mu najboljšega vspeha — pravi blagoslov božji! Bog daj!

Opomniti nam je le še: kako so se ti denarni zavodi na Slovenskem pričeli?

Leta 1870 poskušal je okrajni zastop v Šmariji pod načelnštvom g. dr. Vošnjaka, po zgledu českich založnic prvo posojilnico ustanoviti, a c. kr. nameštinstvo Graško je ni potrdilo. Srečnejši je bil Ljutomer, ki je kmalo potem svojo prvo posojilnico dobil, ktera še sedaj izvrstno posluje. Na Štajarskem imajo zdaj že 13 posojilnic, ktere imajo od 160.000 vloženih goldinarjev na razpolaganje. Na Primorskem imajo v Kopru in Gorici, na Koroškem pa v Št. Jakopu tako posojilnico. Tudi na Kranjskem nismo brez takih denarnih zavodov: Ljubljana ima tri, Novomesto, Metlika, Vrhnika in Postojna pa po enega. Promet vseh slovenskih posojilnic znaša gotovo nad šest milijonov goldinarjev. Res za kratki čas obstanka vesela svotica!

14.

## LISTEK.

### Mladega Gašparja življenje in trpljenje.

Prosto poslovenil I. S. Gombarov.

(Dalje.)

#### IX. Poglavje.

*Poročilo o razmerah med Gašparjem in profesorjem. Koristno berilo za dijake in profesorje, ker izvejo, kako ne smejo delati.*

Kdor ima vselej in povsod nesrečo, ne sme se čuditi, če tudi pri svojem profesorju nima sreče. Sem se sam zadosti prepričal, da večina teh gospodov spada med one, katerim so Rimljani djali gens morosa in bi jim jaz rekel čmerni, ali tega še nisem mogel iztuhtati, ali pride to od študiranja ali od sedenja ali od obojega; kar bi pa bilo dobro vedeti.

Gašparja je njegov profesor imel ravno tako rad, kakor trn v peti. Kedar je bil dobre volje, imel je za vsakega dijaka kakšno prijazno besedo, za Gašparja pa tudi takrat ne. Kolikorkrat je prišel Gašpar s prašnjimi škornji v šolo, zadril se je zaničljivo nad njim: „kako je temu „forarju“ ime?“ Drugi dijaki so se temu smijali in osramotenega Gašparja še dražili, njemu pa so čisto britke solze v oči stopile, misleč si: „Kobi se vam tako godilo, kakor

meni, gotovo se vam ne bi ljubilo siromaka zasmehovati in zasramovati; ali vam se predobro godi, zato brusite svoj drzni jezik nad menoj ubogo revo.“

Kedar so dijaki zvezke nazaj dobili, bile so Gašparjeve naloge vselej tako debelo podčrtane: kakor vojakov hrbet, kedar je bil skoz šibe bežal. Ker Gašparja nečem bolj hvaliti, kakor zaslužiti, moram omeniti, da ni ravno preveč marljivo študiral, ker nadloge so mu vse veselje za študiranje vzele, inštruiranje pa ves čas. Pa Gašparju se je vendar dozdevalo, da je profesor nekaj preveč po svoji volji njegove naloge podčrtaval. Zavolje tega se ga je enkrat nevolja polastila, ktere ni mogel premagati ter jo z britkimi besedami profesorju izjavil. Zdaj pa je bil, kakor si lahko misliš, še le Gašpar naletel; moral je poslušati in čutiti vso jezo razžaljenega profesorja ter še nekoliko ur v luknji premišljevali, kaj se pravi visokoučenemu profesorju ugovarjati ali celo drzno mu krivico očitati.

Kedar je bil Gašpar poklican, da bi odgovarjal, pa mu ni šlo tako urno, kakor jezik kake klepetulje, moral je v kotu klečati ali po šoli ostati. Drugi dijaki so po štirje v eni klopi sedeli in si pri pismenih nalogah mnogo del usmiljenja in ljubezni skazovali, Gašpar pa je moral čisto sam v zadnji klopi sedeti in če ni kaj znal, kar se je večkrat prigodilo, moral bi steno vprašati ali si iz prsta izsesati.

Moram reči, da je jako grdo, če se kateri profesor tako spozabi, da dijaka do smrti trpinči samo zato, ker mu ni všeč. O tem bi se dalo cele knjige napisati, pa tega treba ni, ker imamo na Gašparju živ izgled. Misli si, da Gašpar ni imel nikoli novih knjig, ampak same stare, ktere so že drugi proč vrgli in v kterih so celi listi manjkali in si jih je Gašpar moral pisati in noter prilipiti; da on ni nikoli imel besednjakov, a drug jih je vsak imel; da je on bil vselej kaznovan, zaničevan, odmetan, — in gotovo boš rekel, da bi bil čmeren profesor bolje storil, ko bi ubogemu dijaku daroval potrebne knjige, skazoval očetovsko ljubezen in imel potrpežljivost ž njim, mesto da ga je trpinčil in mučil. Ali kako bi rekel temu, da je enkrat moral Gašpar dve uri na tleh ležeti svojo nalogo pisati? Naj bi mu pa bili kar trebuh prerezali, bi ravno tako pedagogično ravnali.

Iz šole so Gašparja napodili Bog ve kolikokrat. „Le poberi svojo ropotijo, je profesor jezo kričal, in ne prikaži se mi več tukaj; saj si tako le madež dijaškega stanú. Poberi se toraj in ne pridi več, jaz te ne morem več videti.“ Gašpar je na to res pokorno svoje raztrgane knjige pobral in odšel pa je vkljub prepovedi drugi dan zopet prišel.

Gašpar je tedaj dobro vedel, da profesor ne mara zanj. „To mora drugače biti“, si misli, in mar-

## Postava

### o spuščanju zasôbnih žrebcev za konjsko plemenitev,

ki jo je nedavno sklenil deželni zbor kranjski, se glasi:

„S pritrditvijo deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

§ 1. Kdor hoče svojega žrebca, bodisi za plačilo ali brez plačila, spuščati za plemenitev tujih kobil, dolžan je pred začetkom spuščalne dôle prositi v to dopustila po naslednjih določilih.

Ako je žrebec v posesti občine ali množine lastnikov, šteti je kobile, katere so last članov te občine ali te množine, za tuje kobile.

§ 2. Kdor hoče svojemu žrebcu prositi izbornega dopustila za bližnjo spuščalno dôle, mora to vsaj do 1. decembra pismeno ali ustno zglašiti pri političnem okrajnem oblastvu svojega stanovišča.

Na podstavi dospelih zglašil določi potem politično deželno oblastvo potrebno število izbornih (dopustilnih) komisij ter po političnih okrajnih oblastvih in županstvih dá na znanje, kje bodo te komisije poslovale in kedaj bodo žrebce javno izbirale.

Politično deželno oblastvo sme tudi za več političnih okrajev postaviti jedno komisijo, kar bo primerno dati na znanje.

Izbor posamičnih žrebcev na drugem kraju ali ob drugem času sme politično deželno oblastvo izimno samo tedaj dovoliti, ako plača dotični posestnik žrebcev iz svojih novcev komisijske stroške, ki so morebiti s tem združeni.

§ 3. Izborne komisije postavlja politično deželno oblastvo na tri leta; sestavljene so iz zastopnika poveljstva državni žrebčarni in iz dveh strokovnjakov, katera po dogovoru s poljedelsko družbo kranjsko imenuje politično deželno oblastvo. Vsakemu zadnjih dveh je postaviti namestnika.

Ako ni med komisijskimi člani nobenega živinozdravnika, pridružiti ji je živinozdravnika, eventualno konjskega zdravnika, katerega pa ni šteti za komisijskega člana, ampak on mora oddajati samo svoje mnenje, kakega zdravja so žrebci, ki se pripeljejo pred komisijo.

Komisijski člani izvolijo izmed sebe načelnika kot voditelja komisiji.

§ 4. Izborna komisija sme izmed žrebcev, ki so bili pred-njo pripeljani, samo tiste izreči kot dobre za spuščanje, kateri so se pri preiskavi skazali, da so zdravi, da nimajo na sebi nobene dedne napake, da so prikladni za pleme in primerni vrstam in pasmam plemenskega okolišča.

Komisija mora v dopustilnem listu izrečno omeniti, za katero vrsto kobil ali za katero pleme spoznava žrebca pripravnega.

Komisija odločuje z večino glasov.

Da je sklep veljaven, treba je, da so navzoči trije člani.

§ 5. Zoper sklep izborne komisije ni dopuščena pritožba.

Posestnikom žrebcev, katerim je izborna komisija zavrnila njih prošnjo za dopustilo, mora komi-

siktere dni in noči študira, kako bi se profesorju prikupil. Najboljša misel se mu zdi ta-le: „Gašpar, ti boš od zdaj vedno svojemu profesorju kazal, kako rad ga imaš.“ Šel je potem vsak dan v Vindenovski les, ter je iskal gobe, lovil ptice, zbiral je polže in sploh vse, kar je za rabo ter vse to prinašal ostremu profesorju, prav ponižno proseč, naj milostljivo sprejmejo njegov majhni pa s hvaležnim srcem ponujeni dar. — Pa kaj je to pomagalo? Med pohajanjem po lesu in polji je pozabil svoje naloge izvršiti, in kakor gotovo je Gašpar vedel, da bo vselej, kedar je kakšen dar prinesel poklican, tako gotovo je profesor vedel, da njegov ljubi Gašpar ne bo nič znal.

Ali Gašpar je imel dobro natoro. Če se mu je še tako hudo godilo, otrese si je vse nadloge, kakor pes dež — ter je po mestu veselo skakal, pel in žvižgal, da so ljudje postajali in gledali čudnega fanta, ki je vkljub očivestni siromašini bil tako dobre volje. Nek hlapec je enkrat bojda celó rekel: „Kedar bo ta fakin duhovnik, tedaj bom jaz rimski papež.“ Pa to ti takoj lahko povem, da je ta hlapec bil slab prerok, kajti Gašpar je postal poznej priden duhovnik, hlapec pa je ostal, kar je bil — hlapec.

(Dalje prih)

sija vzroke te zavrnitve ustno, in, ako zahtevajo, pismeno dati na znanje.

§ 6. O komisijnem obravnavanju je spisati zapisnik, katerega morajo podpisati vsi komisijški člani. Ta zapisnik je predložiti političnemu deželnemu oblastvu.

Pri političnem deželnem oblastvu nabrani komisijški zapisniki se po izvršitvi dopustilnih izborov predložé poljedelskemu ministerstvu.

§ 7. Dopustilo daje brezplačno izborna komisija na jedno leto po vzorcu, katerega politično deželno oblastvo določi ter primerno razglasi.

To dopustilo daje pravico, postaviti žrebca na določeno stajališče, ter ga spuščati za plemenitev kobil take vrste, kakoršne so v dopustilu določene.

§ 8. Posestnik dopuščene žrebca je dolžan lastniku kobile, na katero je bil žrebec spuščen, dati potrdilo, to je, spuščalni list. Taisti je tudi dolžan pisati natančen spuščalni zapisnik o vseh kobilah, na katere je bil spuščen dopuščeni žrebec.

Natančnejša določila o spuščalnem listu in o spuščalnem zapisniku se izdajo po ukaznem potu.

§ 9. Pristojbina za spuščanje je prepuščena slobodnemu dogovoru vdeležencev.

§ 10. Vsakega dopuščene žrebca mora med spuščalno dôle vsak mesec po jedenkrat preiskati živinozdravnik ali konjski zdravnik, katerega v to določi politično okrajno oblastvo. Izvid je pooditi v dopustilnem listu.

Ako bi se pri preiskavi pokazale okolnosti, zaradi katerih ni dovoljeno še nadalje spuščati žrebca za plemenitev, mora preiskujoči zdravnik spuščanje žrebca začasno ustaviti ter brez odloga to naznaniti političnemu okrajnemu oblastvu, da to ukaže nadaljnje uradno poslovanje, eventualno po zakonu z dné 29. februarja 1880. l. (št. 35 drž. zak.) o odvrčanju in zatiranju kužnih živinskih bolezni. Ako se navedeni zakon ne prilega dotičnemu slučaju, in ako je vklub temu preklic dopustila potreben, sme se dopustilo preklicati samo po izreku izborne komisije.

Stroške te preiskave plača državni zaklad.

Posestnik dopuščene žrebca je dolžan na zahtevanje izborne komisije žrebca na njegovem stajališču pripeljati pred komisijo samo ali pa pred člane, od nje poslane.

§ 11. Prestopki tega zakona, v kolikor ne spadajo pod določila zakona z dné 29. februarja 1880. l. (št. 35 drž. zak.), in posebno pod one §§ 15, 16, 29, 31, 32, 33, 44 in 45, oziroma pod določila zakona z dné 24. maja 1882. l. (št. 51 drž. zak.), kaznuje se tako:

- a) Kdor spušča žrebca brez dopustila za plačilo ali brez plačila na tuje kobile, kaznuje se z globo 5 gld. do 100 gld.;
- b) kdor pripusti svojo kobilu vedoma k nedopuščenu žrebcu, kaznuje se z globo 2 gld. do 50 gld.;
- c) kdor pusti, da se njegov dve ali več let stari žrebec s kobilami katere koli starosti skup pase, kaznuje se z globo 2 gld. do 50 gld.;
- d) vsi drugi prestopki tega zakona se kaznujejo z globo 1 gld. do 50 gld.

Kadar ni možno izterjati globe, izpremeniti jo je v zapor, in pri tem je za vsakih 5 gld. globe računati po 24 ur zaporne kazni. Neizterljive globe izpod 5 gld. je izpremeniti v primerno zaporno kazen, pa ne izpod 6 ur.

Globe pripadajo deželno-kulturnemu zakladu.

§ 12. Politično okrajno oblastvo izvršuje pozvedbe, sodi prestopke ter dela razsodbe. Pritožbe zoper kazenske prisodbe gredo na politično deželno oblastvo in v tretji stopnji na ministerstvo notranjih stvari, zoper druge naredbe političnih oblastev v tretji stopnji na poljedelsko ministerstvo.

Zoper kazensko prisodbo, katero je v drugi stopnji politično deželno oblastvo potrdilo ali zljajšalo, ni dopuščena nobena daljša pritožba.

Pritožba zoper ukaze političnih oblastev imajo samo takrat odloživo moč, kadar se sme izvršitev ukaza, ki je predmet pritožbi, po mnenji izvršujočega oblastva brez nevarnosti odložiti.

Kadar pritožba zoper ukaze političnih oblastev nima odložive moči, mora se to v dotičnih ukazih izrečno omeniti.

§ 13. Z dnevom, ko stopi v veljavo ta zakon, izgubé na Kranjskem veljavo ministerski ukazi z dné 25. aprila 1855. l. (št. 79 drž. zak.), z dné 3. februarja 1866. l. (št. 18. drž. zak.), z dné

15. maja 1874. l. (št. 76 drž. zak.) in z dné 9. novembra 1875. l. (št. 139 drž. zak.).

§ 14. Poljedelskemu ministru in ministru notranjih stvari je naročena tega zakona izvršitev.

## Politični pregled.

V Ljubljani, 6. oktobra.

### Notranje dežele.

„Nobene sprave ni potreba, ako se *štajarski Slovenci* odločijo, da se odpovedó svojim tirjatvam. Nasprotno pa mora vsak poskus do sprave brez uspeha ostati, ako se jim tak sklep nemogoč zdi, piše Graška liberalna „Tagespost“. Na to nam pač družega ne kaže, kakor vprašanje: „Čemu pa so potem ondi slovenski poslanci? Morda za komedijo? Ali morda za svoje dijete, za krvave žulje davkoplačevalcev, ki s solznim očesom in obupnim srcem roke vijoč pod silno težo davkov in pešajočega narodnega gospodarstva zdihujejo ter se zaupno v Gradec na može ozirajo, katere so tje kaj poslali, da bi jim žalostne razmere nekoliko poboljšali? Ne in tisočkrat ne! Temveč oni so tamkaj da sebi in svojim po postavnem potu priboré, kar jim Nemci liberalnega značaja po krivici odtegujejo. Te naloge so si pa štajarski Slovenci poslanci tudi popolnoma zvesti, in na čast jim bodi rečeno, da ji hočejo tudi vedno zvesti ostati. Vsaj njihovo postopanje tako kaže in to nas navdaja z nado na boljše dneve, ki morajo v kratkem času našim sosedom po Malem Štajarji napočiti tako v narodnem, kakor tudi v gospodarskem oziru. Ali ni to krivica, ki se našim zastopnikom ondi godi, da so jih nemški liberalci ostentativno prizirali pri volitvi in sostavi odsekov? Ali se kaj tacega kje drugod godi, da bi večina manjina na tak nezasišlan način strahovala. Pri nas v našem deželnem zboru v vsakem odseku po dva ali več nemških poslancev sedi, zakaj bi se tako ne postopala na Štajarskem? Kjer je brezobzirnost na eni strani, ondi se ni nadjati strpljivosti ali pa pripravljenosti na drugi, kajti bila bi greh zoper narodnost, ki bi bil neodpušljiv!

Vendar enkrat! Kaj pa? bo ta ali oni radovedno vprašal. Slovenci se je priznala na javnem pravica! Poročali smo že dvakrat o interpelaciji Aussererja v *štajarskem deželnem zboru* zaradi nemško-liberalnih plakatov, katere je Sevnški župan g. Veršec z orožniško asistenco raz zidovja potrgati dal in zaradi „ruske“ zastave, katero je ob cesarski slovesnosti na svojem domu razobesil. Štajarski cesarski namestnik je v deželnem zboru na tisto Aussererjevo sitnost odgovoril, da je imel župan, kot načelnik krajevnega redarstva, pravico odstraniti dati plakate, ki so se ondi brez njegove vednosti in privoljenja nalepljali. Tudi okrajno glavarstvo bilo bi moralo župana ob pravem času opozoriti, da se mislijo ondi plakati nalepiti. O pritožbi bo toraj okrajno glavarstvo v Brežicah samo odločilo, kateremu je župan v prvi vrsti odgovoren. Gledé „ruske“ zastave pravi cesarski namestnik, da je tribojnica „belo-modro-rudeča“ že od leta 1849 na Kranjskem postavno veljavna in taiste se južno-štajarski Slovenci pri posebnih priložnostih radi poslužujejo kakor skupne narodne zastave, česar se je cesarski namestnik sam že mnogokrat prepričal. Zavarovati pa mora sebe in svoje Jugoštajarce pred sumničjem, da bi taisti belo-modro-rudečo zastavo smatrali za rusko trgovinsko zastavo, katera ima slučajno ravno tako zložene barve, in bi morda z njo kazali kake nelojalne misli. Gledé prirojene zvestobe in vdanosti cesarski hiši na Štajarskem se v tem oziru ne da kar nič dvomiti.

*Vse trgovinske zbornice* izvzemši Tržaško in Praško se bado menda še v teku tega leta razpustile in na podlagi preosnovanega volilnega reda nove napravile. Trgovinski minister bo priliko, ob kateri ima več trgovinskih zbornic, kakor Solnograd, Gradec, Celovec, Rovinj, Roveredo, Feldkirch, Liberec, Hebr, Plzenj, Budějovice, Olomuc, Tropova, Brody, Črnovice napraviti, nadomestilne volitve, porabil, da bo vse razun onih v začetku omenjenih dveh razpustil, ker obstojé še na podlagi starega volilnega reda. Vzroki so razni, in sicer: 1. da se novi volilni red pri vseh obrtniških zbornicah h krati vpelje ne pri eni letos, pri drugi pa še le leto 1890. 2. Po starem volilnem redu bi ne bilo mogoče zbornice umestno vrediti v odseke, kar se bo po novem volilnem redu na podlagi, katerega se bodo zbornice iz novega sestavile, prav z igráčo napravilo. 3. Pri nadomestilnih volitvah po starem bi ne bilo lahko posamičnih udov po odsekih spodobno in pripravno razrediti v skupine po raznem obrtu; kar se bo po novem čisto lahko zgodilo. 4. Skoraj po vseh zbornicah pomnožilo se je število udov vsled novega volilnega reda. Da se zamore prav voliti, potreben je nov volilni red. 5. Glavni namen novega volilnega reda pa je, da se poleg jako natančne vravnave obrtnikov in trgovcev po skupinah, taistim tudi primerno davek vravna in kolikor mogoče zniža in se na ta način tudi pri malemu trgovcu zanimanje za trgovinsko zbornico obudi. Konečno je pa tudi z ozirom na novi volilni red popolnoma opravičeno, ako se kolikor prej tem bolje novim udom trgovinske zbornice njihove državljanske pravice tudi dejanski pripoznajo.

**Česki deželni odbor** izdelal je nov volilni red za v deželni zbor. Taisti se v treh točkah bistveno od sedanjega loči, in sicer: Za mesta se bo volilna pravica zdatno razširila in bo taisto 82 novih mest zadobilo. Skupina velikega posestva, kar ga ni fideikomisnega se bo razdelila v pet gruč, in pa volilni okraji se bodo na novo omejili gledé kmečkih občin in mest. Dr. Herbst je ves svoj govorniški aparat zbral, in se je z njim proti poslednji točki dvignil, češ, da je to atentat na Nemce, ker ste se dve česki občini iz nemškega volilnega okraja izluščili in k českemu priklopili.

### Vnanje države.

**Schlözer**, pruski poslanik pri sv. Stolu, se je v Rim povrnil ter se je takoj že drugi dan predstavil papeževemu tajniku kardinalu Jakobiniju. Iz tega nekteri sklepajo, da si je pruska vlada premislila in hoče zopet pogodbe pri sv. Stolu pričeti gledé razmer med katotisko cerkvijo in prusko vlado na Nemškem. Vrjetna poročila iz Berolina pa hočejo vedeti, da je Nemški dandanes za cerkveni mir ravno tako malo mari, kakor leta 1873. Ona le čaka, da bi Vatikan kaj prijenjal; posebno pa že sedaj, ko imajo volitve v državni zbor, ne bodo sami sebi vođe kalili in se toraj skrbno vsakemu takemu vprašanju izogibati skušajo. Obravnave v Rimu se ne bodo poprej pričele, kakor še-le, ko bo Bismark za gotovo vedel, pri čem de je v državnem zboru, kajti on je lisjak, ki ne gre na led, ako ga ne čuti popolnoma trdnega pod seboj. Da je Schlözer takoj drugi dan Jakobinija obiskal, je čisto naravno in ni drugega nego običajna vizita, kakoršne so med znanci v navadi. Da se pruska vlada v resnici vsemu skrbno izogiba, kar bi ji pri nekatolikih vođe kaliti utegnilo, nam nekoliko tudi slučaj na to kaže, da se je nemški cesar branil v Münsteru na Westfalenskem sprejeti prošnjo ondošnjih katolikov za zboljšanje razmer katoliške cerkve in za vpeljavo miru za taisto.

V soboto omenili smo povabila, katero so v Parizu izdali na vse Alzaško-Lorenska društva živčve po Francoskem in zunaj taistega, da bi se ona vdeležila slavnostnega banketa na prvi dan meseca oktobra v spomin nekdanje prisvojitve **Alzacije-Lorene** po Francozih. Da povabilo ni brezvspešno ostalo, radi verujemo, dasi nam še ni znano koliko bivših francoskih sedanjih nemških podanikov se ga je vdeležilo; kajti nemška oholost tudi v Alzaciji-Loreni, katero so si leta 1870 priklopili, vestno in na vso moč za to skrbi, da se prebivalcem od dne do dne bolj neznosno in prignjuseno dela. Nemški državni uradniki po Alzaciji-Loreni so tisti klin, ki prebivalce vsled svojega brezverstva, samosilstva in birokratizma dosledno tira na francosko stran. Kar dolga vrsta 203 let, v kateri je bila Alzacija-Lorena združena s francoskim orlom, in ki je nevgaslivo ljubezen do francoske domovine ondi zapustila, sama ne bo zamogla storiti, da bi mržnjo do Nemcev pri Azacijanih in Lorenih vedno živo ohranila, izvrstno nemški birokratizem za to ondi skrbi. Več nego 400.000 Alzacijanov živi od leta 1871 na francoski zemlji, ki so vsi le ene misli, in ta je: „Ob tla z Nemci, živela Francija!“ Poglavitni faktor pri vzdržavanju mržnje so pa tudi višje šole po Alzaciji-Loreni, ki so vse skozi brezverske, tako, da katoliški stariši leto za letom več nego 3000 svojih sinov v gimnazije, realke in na velike šole, dosledno na Francosko pošiljajo, kjer v vsakem oziru sedaj sicer tudi ni, kakor bi moralo biti, vendar pa še vsekako bolje, kakor na Nemškem, kjer se posebno katoliki v vsakem oziru s pestmi v obraz bijejo.

Na **Nemškem** imajo volitve v državni zbor in pri taki priložnosti opozovajočega politikarja vsaka izvanrednost na-se opozori. Tukaj, v tem slučaju je posebno znamenit volilni oklic Hanoverancev, v katerem se britko pritožujejo čez sedanje razmere na Nemškem onih pred letom 1866 nazaj si želeč. . . „Neznosna teža vojaškega davka, pravijo v tistem oklici Hanoveranci, je pod prusko komando na Nemškem vedno težavnejša in je v zvezi z denarnim gospodarstvom narodnemu blagostanju nezmerno škodljiva. Ustavni pomen državnega zbora umaknil se je popolnoma že hlapčevstvu, nevredu nemškega naroda. Vse to so prikazni, ki neznosen položaj v državi kažejo. Zgodovina nam to spričuje. Mi pa še vedno, kakor do sedaj upamo, da se bo nemški narod, kjer je zapustil resnico, prostost in pravico, zopet do tistih podal in to nado na dobra tla stavimo. Vedno širje kroge obsega prepričanje, da si moramo zadobiti pravice, ktere smo pod svojim kraljem do leta 1866 vživali. Ker smo na najvažnejšem mestu v nemški državi za obrambo narodnih pravic razpostavljeni, posebno mi Hanoveranci napenjamo vse naše sile, da si priborimo samostalnost svoje države pod našo rodno kraljevo družino. Tla pripravljamo na ta način nemški stranki, ki nam bo opirajoč se na zgodovino, na pravo in na slobodo poleg ideala tudi dala vsakemu svoje. Pravica ni zgubljena, dokler se kdo še dobi, ki ima poguma in vere dovolj, braniti jo.“ Ali se ne pravi to, da kedar bo Bismark oči zatisnil, bodo na Nemškem bivši samostalni vladarji zopet vsak po svojem segli, kar je ravno ta ali oni poprej imel. Z Bismarkom vred pojde — ako se sedaj ondi obstoječe razmere ne predrugačijo in posebno katolikom prijazneje ne postanejo, tudi nemška država.

## Izvirni dopisi.

**Iz Polja**, 6. oktobra 1884. (*Pojasnilo*.) Odkar je „Slovenec“ dnevnik postal, sem jaz mnogokrati zanj prijel za pero in mu poslal kako stvar. „Slovenčev“ častiti bralcu so kmalu v moji osebi spoznali ovega poročevalca: „iz Polja“; saj se pa tudi nisem skrival. Vsakemu častitemu bralcu bode pač še v spominu, da sem jaz poročal le nedolžne in vsaj kolikor toliko zanimive stvari, ki gotovo nikogar še za las zadele ali žalile niso. Novosti pa slehern z veseljem prebira; in vstreči „Slovencu“ ter radovednosti, sem segel po peresu. Vse je bilo dobro. Dne 12. sept. 1884 v št. 213. „Slovenčev“ se je pa drugo pero, in ne moje, oglasilo v moji navadni obliki: „iz Polja“; to pero je bilo pa precej bodeče in seglo je v drugačni delokrog, kakoršnega sem pa jaz obdeloval; spustilo se je bilo namreč v našega izvrstnega, občespoštovanega gospoda župana Luko Straha. Kar sem, prebravši oni dopis, slutil, se je vresničilo. Čul sem od mnogo strani, tudi iz odličnih krogov, da se oni zaničevalni dopis v meni navadni „chiffri“ meni podtikuje, in bi bil toraj po njem jaz oni nezadovoljni sitnež in hujskač.

Dolžnost mi je, da odbijem to krivo natolcevanje od sebe, in zato prosim veleečenjenega „Slovenca“, da sprejme te moje vrstice v mojo obrambo v svoje do sedaj mi vedno odprte bile predale in rečem: da jaz nisem zapisal onih besedi in tudi po nobeni najmanjši poti ž njimi v zvezi nisem; kajti, kje bi hotel jaz vedeti o ti-hotapstvu! Ali čemu puliti se zanj! Je li mar tak moj delokrog? — Ali kje bi bilo meni mogoče, da bi se kolikor toliko izrazil zoper našega vse časti in hvale zaslužnega gospoda župana, s katerim sem jaz še osebni prijatelj in previsoko cenim in poznam njegovo delovanje! In še vrh tega v javnem listu? — In slednjič, ko bi vsega tega ne bilo, bi vse eno jaz nobene črke ne hotel zapisati o kočljivi stvari, ki mene čisto nič ne briga, do sedaj se nisem in se tudi v prihodnje nikdar ne bom vtikal v stvari, ki ne spadajo v moj delokrog; le mir ljubim.

Konečno še eno prošnjo. Ali bi smel prositi? Ali bi hotlo slavno vredništvo „Slovenčev“ pritrčiti moji besedi, da iz mojega peresa ono ni prejelo omenjenega dopisa? Prosim!\*)

Janez Kobilica.

**Iz Kostanjevice**, 4. oktobra. \*\*) (*Popravek popravka*.) Gospod dopisnik od Sv. Križa je v štev. 224 Vašega cenjenega lista moje sporočilo o strašnem klanji na kvaterno nedeljo tako nesrečno ponavljal, da je ves njegov popravek večinoma neresnica. Zatoraj dovolite, da njegov čuden popravek temeljito popravim.

Gospod dopisnik trdi, da se iz člega mojega dopisa nekako povzdigovanje Kostanjeviške občine na račun Križevske vidi. Kje, iz katerih vrstie mojega dopisa je neki to povzel? Jaz sem rekel, da v naši občini pretepi in poboji niso v navadi. Če g. dopisnik tega ne veruje, naj se k našemu č. g. župniku potrudí, ta mu bo povedal, da v 30 letih, kar on tukaj biva, še nobenega poboja v njegovi fari do letošnje kvaternice ni bilo. In če se gré slavno okrajno sodnijo zastran fantovskih pretefov poprašat, mu bo tudi ona potrdila, da so taki poboji ne samo v mestu, ampak tudi v celi Kostanjeviški občini silno redki. Vrstice, ki gospoda dopisnika tolikanj v oči bodejo, spričujejo le resnico; ne razumem pa, kje je v njih najti kako poniževanje Križevcev.

Vse, kar sem pisal, je popolnoma vestno in natančno sporočilo o žalostnem prigodku, brez vsacega pretiranja. Nisem v naglici pisal, kakor trdi gospod dopisnik, vse sem natanko pozvedel, kar mi samemu znano ni bilo, zato se nisem prenaglil. Pač pa se je to prigodilo g. dopisniku od Sv. Križa, drugače bi ne bil tako za gotovo trdil, da je A. Oštir Kostanjeviški občan. Gospod dopisnik bo, kot občinski tajnik, vendar poznati moral obseg občine v kateri službuje; če ga pa ne pozná, naj pogleda v krajevni repertorij, tam bo našel, da vas Karlče ima 4 hiše. Od teh štirih hiš spadate št. 1. in 2. v Kostanjeviško, a 3. in 4. pa v Sv. Križko občino. Anton Oštir bil je rojen in izrejen, in je še zdaj

\*) Prav radi tu potrjujemo, da pisatelj pojasnila v tej zadevi ni nobene črke pisal.

\*\*) Da se resnica prav spozná, čuje naj se tudi druga stran. Vredn.

doma pod četrto hišno številko; tedaj je na vsaki način Sv. Križki občan. Ljudje pa hiši pod štev. 3. in 4., ker ste tik Slivja, sploh k Slivji prištevajo.

In to, kar gospod dopisnik trdi o fantih in Kostanjevici je še bolj neresnično. Križevski četrtek ni bilo pri Sv. Križi nikakoršnega pretepa, ne suhega, ne krvavega, to so me zagotovili Križevci sami; najmanj pa je mogel biti pretep med našimi in Sv. Križkimi fanti, ker od tod nobenega zdočaj bilo ni. To lahko g. dopisniku dokažem vsak čas. — Prava nesmisel je nadalje njegova trditev, da od križevskega četrta sem sovraštvo med Kostanjevčeni in Križevci, in da posledica njegova je bilo kvaternično klanje. Ako bi se ti fantje res sovražili med seboj, kar pa ni res, zakaj so Vaši fantje klali nedolžne fante iz Cerkljanske občine? zakaj se niso maščevali nad našimi? Zmotili se gotovo niso, ker se predobro poznajo.

Tako, gospod dopisnik in popravljaec, tako stojé stvari in pa nič drugače

O zabodenih fantih naj še toliko povem, da so trije umrli, a eden s prerezanimi črevi še živi.

## Domače novice.

(*Kupčijska zbornica Ljubljanska*) je, kakor smo zvedeli, že razpuščena, da se bodo nove volitve vršile po novem volilnem redu.

(*Prestavljen*) je na lastno prošnjo c. kr. sodnijski adjunkt g. Ivan Kuralt iz Ribnice v Radeče.

(*C. kr. auskultant*) g. Emil Rizzoli imenovan je za adjunkta pri okrajni sodnji v Ribnici.

(*Prestavljena sta*) medsebojno zapovednika kranjskih brambovskih batalijonov gg. podpolkovnik Schwara od 25 k 24 in stotnik Scheriau od 24 k 25 batalijonu.

(*Dnevni red VIII. seje deželnega zbora kranjskega*) v Ljubljani dne 7. oktobra 1884 ob 10. uri dopoludne. 1. Branje zapisnika o VII. deželnozborni seji dne 3. oktobra 1884. — 2. Naznanila zborničnega predsedstva. — 3. Priloga 42: Poročilo deželnega odbora o sistemiziranji plače za službo deželnega koncipista. — 4. Priloga 36: Poročilo gospodarskega odseka o agrarnih razmerah na Kranjskem A. o dednem pravu na kmetih in o kmetskih domovih, B. o pristojbinah (k prilogi 14). Specialna debata. — 5. Priloga 39: Poročilo gospodarskega odseka o načrtu postave gledé pogozdovanja Krasa na Kranjskem (k prilogi 31). — 6. Ustna poročila finančnega odseka o prošnji: a) Ljubljanske ljudske kuhinje za podporo; b) gimnazijskega vodstva Kočevskega gledé podpore za učence. — 7. Ustno poročilo upravnega odseka o § 3 marg. št. 9 letnega poročila „enketa za posvetovanje načrtane postave o govedoreji“. — 8. Priloga 41: Poročilo upravnega odseka o predlogi deželnega odbora, s katerim se predlaga načrt deželne postave gledé donoskov zavarovalnih družeb in društev k stroškom gasilnih straž, ter v podporo onesrečenim gasilnim stražnikom, in o katerem se poroča o vprašanji zaradi vpeljave prisilnega zavarovanja. (K prilogi 25). — 9. Ustno poročilo upravnega odseka o § 6 letnega poročila: „Občila“. — 10. Ustna poročila finančnega odseka o prošnji: a) Zabletel Marije, vdove stanovskega kancelista za miloščino; b) vodstva ljudske šole v Premu gledé podpore za napravo brvi čez „Reko“; c) Šumija Franca, gledé podpore za izdajo arhiva za domoznastvo; d) šolske občine Čérkniške gledé posojila 2000 gold. v namen razširjanja šolskega poslopja; e) Tomšiča Ivana, vrednika „Vrtea“ gledé podpore; f) Prašnikarja Matija, bivšega učitelja na šoli za silo, gledé miloščine; g) učitelj Kamniškega okraja za dovoljenje funkcijskih doklad, odškodovanja za stanovanje in predplačil; h) Pirnata Jerneja, šolskega učitelja v Prečini, da bi se mu priznala II., III. in IV. starostna priklada. — 11. Dopolnina volitev 1 člana v šolski odsek. — 12. Dopolnilna volitev 1 člana v peticijski odsek. — 13. Priloga 45: Poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada za l. 1885 (k prilogi 8). — 14. Ustno poročilo gospodarskega odseka o pospeševanji hišne industrije in o vstanovitvi obrtnijskih strokovnih šol (k prilogi 37). — 15. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželno-kulturnega zaklada za l. 1883 (k prilogi 11). — 16. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželno-kulturnega zaklada za l. 1885 (k prilogi 16/A.). — 17. Priloga 43: Poročilo gospodarskega odseka o agrarnih razmerah: D. O personalnem kreditu na kmetih. — 18. Pri-

Izdajatelj in odgovorni vrednik *Jožef Jerič*.